

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۲۸۴

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد در رشته مشاوره (M.A)

عنوان

بررسی آموزش خانواده به شیوه شناختی - رفتاری بر رضایتمندی
زناشویی والدین دانش آموزان دختر مدارس ابتدایی شهر شیراز

استاد راهنما

دکتر لادن معین

استاد مشاور

دکتر پروین غیاثی

۱۳۸۹/۲/۱۸

از اطلاعات مرکز علمی بزرگ
تسلیه مرکز

نگارش

شهین گوهرگانی

زمستان ۸۸

۱۳۵۴۳۹

دانشگاه آزاد اسلامی

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی : شهین گوهرگانی در تاریخ: ۱۳۸۸/۱۰/۲۹ رشته: مشاوره

از پایان نامه خود با عنوان: بررسی آموزش خانواده به شیوه شناختی رفتاری بر رضایت مندی زناشویی والدین دانش آموزان دختر مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شیراز در سال تحصیلی ۸۸-۸۷

با درجه عالی و نمره ۱۸/۵ دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱- دکتر لادن معین استاد راهنما

۲- دکتر پروین غیائی استاد مشاور

۳- دکتر زهرا قادری استاد-داور

مراتب فوق مورد تایید است.

مدیر و معاونت محترم پژوهشی

مهر و امضاء

از خداوند بزرگ سپاسگزارم که هر چه دارم از اوست.

استاد ارجمند: دکتر لادن معین، دکتر پروین خیابانی، دکتر زهرا قادری، دکتر ژاله رفاهی

اکنون که بایاری خدا و همکاری شما توانستیم چند صفحه ای را جمع آوری کرده و نشان دهم که شادوق به ابرای عدالت و تفهیم صحیح قانون رادرفقارهای

استادان و خداپسندان خویش زمینه ساز تلاش برای یافتن علم و دانش را برای ما گردی، که در مقام ساگرودی شما کتر از آنچه به ذهن میرسد می باشد.

به قول مولایم علی: هر کس کلمه ای به من آموخت مرانده خویش خواهد ساخت.

امیدوارم بتوانم در مقام ساگرودی استایدی که انقدر همچون شما باعث مهابت شاد در جامعه باشم.

تقدیر و شکر می از شما که با محبت های خودتان چراغ امید آیندگان را روشن می نمایند.

و با شکر از برادر عزیزم مهندس وحید کوهرکالی که همواره مریاری می نمود.

زستان ۸۸

شهین کوهرکالی

دانشجوی - کارشناسی ارشد رشته مشاوره

به نام خداوند بخشنده مهربان

این دست نوشته را تقدیم به همسر و فرزندانم می‌نمایم که با صبر و شکیبایی خویش و تحمل

سختی‌های زندگی طعم خوش زندگی را به من هدیه دادند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱ ..... چکیده

فصل اول : کلیات پژوهش

۳ ..... ۱-۱ مقدمه

۶ ..... ۱-۲ بیان مساله

۷ ..... ۱-۳ اهمیت و ضرورت مساله

۹ ..... ۱-۴ اهداف تحقیق

۹ ..... ۱-۵ فرضیه های تحقیق

۱۰ ..... ۱-۶ تعاریف عملیاتی و مفهومی

فصل دوم : پیشینه تحقیق

۱۲ ..... ۲-۱ مقدمه

۱۲ ..... ۲-۲ مبانی نظری (زناشویی)

۱۴ ..... ۲-۳ نظریه های خانواده درمانی

۲۸ ..... ۲-۴ تحقیقات انجام شده در داخل کشور

۳۱ ..... ۲-۵ تحقیقات انجام شده در خارج کشور

فصل سوم : روش تحقیق

۴۸ ..... ۳-۱ مقدمه

۴۸ ..... ۳-۲ طرح پژوهش

۴۸ ..... ۳-۳ جامعه آماری

۴۹ ..... ۳-۴ نمونه و روش نمونه گیری

۴۹ ..... ۳-۵ ابزار تحقیق

۵۳ ..... ۳-۵-۱ بررسی اعتبار روایی پرسشنامه رضایت زناشویی ENRICH

۵۴ ..... ۳-۵-۲ روش نمره گذاری پرسشنامه

۵۵ ..... ۳-۶ شیوه اجرا

۵۶ ..... ۳-۷ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

فصل چهارم : یافته های پژوهش

۵۸ ..... ۴-۱ مقدمه

۵۸ ..... ۴-۲ یافته های توصیفی

۶۱ ..... ۴-۳ تجزیه و تحلیل استنباطی داده ها

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۶۵	..... ۱-۵ مقدمه
۶۵	..... ۲-۵ یافته ها و نتیجه گیری
۶۹	..... ۳-۵ محدودیتهای تحقیق
۶۹	..... ۴-۵ پیشنهادات
۷۱	..... منابع فارسی
۷۵	..... منابع انگلیسی
۷۷	..... پیوست

فهرست جداول

صفحه

عنوان

۴۸	جدول ۱-۳ طرح تحقیق
۵۸	جدول ۱-۴: توزیع فراوانی به تفکیک جنسیت در گروه آزمایش و کنترل
۵۹	جدول ۲-۴: میانگین نمرات رضایت زناشویی در پیش آزمون
۶۰	جدول ۳-۴: میانگین نمرات رضایت زناشویی در پس آزمون
۶۱	جدول ۴-۴: تحلیل کوواریانس برای بررسی اثر آموزش بر متغیر وابسته
۶۲	جدول ۵-۴: تحلیل کوواریانس: بررسی اثر جنسیت بر متغیر وابسته
۶۳	جدول ۶-۴: مقایسه آمار توصیفی رضایت زناشویی بین مردان و زنان
۶۳	جدول ۸-۴: آزمون t مستقل برای مقایسه رضایت زناشویی بین مردان و زنان

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

نمودار ۱-۴: توزیع فراوانی درصد آزمودنی ها در دو گروه آزمایش و کنترل به تفکیک جنسیت.	۵۹
نمودار ۳-۴: میانگین رضایت زناشویی در پیش آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل و به تفکیک جنسیت	۶۰
نمودار ۴-۴: میانگین رضایت زناشویی در پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل و به تفکیک جنسیت	۶۱

چکیده

در این پژوهش تاثیر آموزشهای شناختی - رفتاری بر میزان رضایت زناشویی والدین دانش آموزان دختر مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شیراز در سال تحصیلی ۸۷-۸۸ مورد بررسی قرار گرفته است. در این تحقیق از میان ۳۷ مدرسه ناحیه ۲ شهر شیراز به روش تصادفی خوشه ای ۵ مدرسه انتخاب و سپس از میان این ۵ مدرسه ۳۰ زوج (۶۰ زن و مرد) به روش تصادفی ساده انتخاب و در دو گروه آزمایش و کنترل قرار داده شدند. پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ قبل از شروع آموزش های شناختی و رفتاری در مورد هر دو گروه اجرا شد. سپس گروه آزمایش ۱۵ ساعت (۵ جلسه سه ساعته) تحت آموزش های شناختی - رفتاری قرار گرفت. در این مدت به منظور حذف اثر آزماینده (آموزشهای مربوط به موضوع) گروه کنترل تحت آموزش های نامربوط قرار داشت (آموزش هایی غیر از آموزش خانواده، از قبیل نحوه مشارکت اولیاء در رفع مشکلات مدارس و غیره). پس از اتمام دوره آموزشی مجدداً پرسشنامه رضایت زناشویی در مورد هر دو گروه اجرا شد، با استفاده از آزمون t مستقل و تحلیل واریانس دو طرفه یافته های حاصل از اجرای بار دوم پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که آموزش های شناختی - رفتاری موجب افزایش رضایت زناشویی والدین می گردد و در سطح ۰,۰۵ معنی دار است. (به عبارت دیگر آموزش خانواده به صورت معنی داری موجب افزایش رضایت زناشویی شده است)، و از دیگر یافته ها معلوم شد که جنسیت والدین تاثیری بر میزان اثر بخشی آموزش های شناختی ندارد.

کلمات کلیدی: آموزشهای شناختی - رفتاری، رضایت زناشویی، کلاسهای آموزشی، خانواده

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

حیات هر کسی و هر چیزی مستلزم داشتن هدف و جهت است، بدون داشتن هدف زندگی معنا نخواهد داشت، یکی از مراحل هدفمند زندگی ازدواج است و خانواده یکی از ارکان اجتماعی و عاملی است که زمینه ساز بهداشت روانی جامعه و نسل آینده می باشد. سلامت خانواده^۱ در گرو تداوم و سلامت رابطه بین زن و شوهر است و رابطه زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده است پس رضایت فرد از رابطه زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده است (رضازاده، ۱۳۸۱)

انسان موجودی اجتماعی است، که برای تامین نیازهای خود تشکیل گروه می دهد. و خانواده یکی از طبیعی ترین گروهی است که می تواند نیازهای وی را مرتفع کند. خانواده به عنوان واحد عاطفی - اجتماعی (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۲، ۱۹۹۶) کانون رشد و تکامل، التیام و شفا دهندگی، تغییر و تحول، آسیب ها (بیماری) و عوارضی است که هم بستر شکوفایی و هم فروپاشی روابط میان اعضایش می باشد. همچنین، خانواده نهاد و شالوده اساسی در ساختار اجتماعی جوامع است که سلامت یا عدم سلامت آن قوام یا اضمحلال جامعه را در پی دارد. در این مورد، ژوسران (نقل از صفایی و امامی ۱۳۷۵) اندیشمند فرانسوی می گوید: «تاریخ به ما می آموزد مقتدرترین ملتها، مللی بودند که خانواده ها در آنها قویترین سازمان و ساختار را داشته اند. به زحمت می توان

¹ - family

² - Goldenberg & Goldenberg

جامعه ای را تجسم کرد که خانواده در آن نباشد. از طرفی نیز در جامعه ای که فروپاشی خانواده ها در آن فراوان است افراد مانند ذرات پراکنده ای بیش نیستند.»

خانواده عامل همبستگی و شرط تعادل اجتماعی و هسته اصلی جامعه است. در خانواده است که شخص آداب معاشرت اجتماعی، همپاری و همکاری را می آموزد، خانواده وارث و بستر مناسبی برای انتقال آن به نسلهای آینده و شخصیت دادن به اعضای خود است. در خانواده فرد خود را متعلق به مجموعه ای که مختص اوست، می داند. به قول مینوچین (ترجمه ثنایی، ۱۳۸۰) «افراد هویت خود را از طریق خانواده احراز می کنند». تاثیر خانواده در برنامه ریزی اعضای خود بسیار زیاد است به طوری که کودک تا پنج سال اول زندگی در خانواده حدود ۲۵۰۰۰ ساعت برنامه ریزی می شود (ثنایی، ۱۳۷۰).

لذا با توجه به تعاملهای مستمری که ارگانیزم خانواده از یک سو با اعضاء خود و از سوی دیگر با اجتماع دارد به نظر می رسد کانون اصلی سلامت یا پاتولوژی (بیماری) اعضای خود باشد (بهاری، ۱۳۷۹). بیرشک (۱۳۷۶) خانواده را هسته اصلی همه نهادهای جامعه دانسته و ضمن آنکه خانواده را کارخانه آدم سازی می نامد، اظهار می دارد: خانواده های موجود را پهلوی هم قرار دهید، جامعه پدید می آید. و مؤسسه ها و نهادهایی مانند مدرسه، کلیسا و حکومت کما بیش امتداد خانواده ها می باشند.

کارایی یا عملکرد خانوادگی دارای دو بعد درون خانگی^۱ و برون خانگی^۲ است. لذا هم تابع شرایط اجتماعی - فرهنگی - اقتصادی جامعه می باشد و هم تابع آرایش اعضاء و ساخت خانواده است. خانواده ای را که بطرز شایسته ای از عهده تغییر و تحولات درونی و بیرونی برآید، خانواده «کارساز» یا کارآمد می نامد. وی معتقد است که «ملاک کارایی در خانواده این نیست که در آن فشار روانی، تعارض و مشکل وجود نداشته باشد بلکه این است که خانواده تا چه اندازه در تحقق

^۱ - intra-familia

^۲ - extra-familia

وظایف و کار کرده‌هایش توانا می باشد که به نوبه خود به ساخت و توانایی سازگاری خانواده بستگی دارد» (ستیز، ترجمه بیرشک، ۱۳۷۶).

خانواده سالم و کارآمد، سیستمی باز است که اعضای آن در عین حالی که از روابط عاطفی گرمی با هم برخوردارند، هویت فردی خود را حفظ می کنند. در این گونه خانواده، عشق به صورت نامشروط می باشد و اعضاء پذیرای یکدیگر هستند. آستانه تحمل خانواده در برابر کشمکش و استرس بالاست و به هنگام نیاز، داوطلبانه درصدد یاری و خواهان آن می باشند. در این نوع خانواده ها، ائتلاف قوی و روشنی بین والدین وجود دارد و این قدرت بین والدین تقسیم می شود. اعضای خانواده با هم نزدیک و صمیمی هستند با این حال حریم شخصی افراد حفظ می شود و استقلال و فردیت اشخاص مورد احترام است (بیورز^۱، ۱۹۸۲). در مقابل تعریف فوق، خانواده ناکارآمد یا ناکار ساز^۲ خانواده ای است که قادر به تامین نیازهای تکاملی، حل مشکلات و تعارضهای خود نیست. و کار کرده‌های مختل می باشد. بنابراین با توجه به چنین تعریفی، خانواده هایی که در آستانه فروپاشی هستند، یا فرو پاشیده اند، در حیطه گوناگون عملکرد درون خانگی مختل می باشند. در این نوع خانواده ها، معمولاً ساختار قدرت هرج و مرج گونه است. به طوری که یکی از والدین تمام قدرت را در اختیار دارد یا چون والدین از این نقش کناره می گیرند فرزندان کنترل اوضاع را به دست می گیرند، این ساختار اغلب منجر به سیستم خانوادگی می شود که مرزهای آن نامشخص است و به خوبی تعریف نشده است لذا اعضای خانواده استقلال رای ندارند. از آنجا که در چنین خانواده هایی تناقضها بسیار زیاد است و ابراز آزادانه احساسها تشویق نمی شود، الگوی ارتباط هرج و مرج گونه است و چون بحث و گفتگو جایی ندارد، لذا خانواده مختل در حل مشکلات با دشواری مواجه می باشد. به طور خلاصه، خانواده های شدیداً مختل دارای اختیار و قدرت بسیار نامشخص، غیر شفاف، ناموثر بوده و ارتباطات، رضایت بخش نیست. (بیورز، ۱۹۸۲).

¹ - Beavers

² - dysfunctional

شناخت عوامل موثر در رضایت زناشویی^۱ از جمله شناخت ویژگیهای یک خانواده سالم، عوامل تنش زای خانوادگی درک و فهم دست اندرکاران تعلیم و تربیت به خصوص درمانگران را در حل مسائل و مشکلات خانوادگی و تاثیر آن را در جهت سالم سازی جامعه بالا می برد و به حل مشکلات زندگی کمک می کند .

۱-۲- بیان مساله

بحث پیرامون خانواده و راه های تحکیم آن از بحث های متداول مجامع علمی است و علوم مربوط به آن ، به ویژه روان شناسی تلاش می کند که تدابیری به عمل آورد که روز به روز میزان ثبات خانواده را فزونی بخشد . خانواده نهادی است که همه نهادهای دیگر با آن ارتباط دارد و به حق شایسته است که بیش از این ها درباره خانواده تحقیق کنیم . خانواده جامعه ای است کوچک که از ارزش و اهمیت زیادی برخوردار است (حسینی ، ۱۳۷۹) .

خانواده نخستین نهاد اجتماعی است که افراد در آن پرورش می یابند و نهادهای اجتماعی دیگر را پایه گذاری می کنند ، که پایه و اساس آنها در صورتی سالم خواهد بود که خانواده سالم باشد و علاوه بر نقشی که خانواده در حفظ سلامت جسمی و روانی افراد دارد تاثیر به سزایی در پیشگیری از انواع آسیب های اجتماعی و سلامت جامعه نیز دارد (سلیمانیان ، ۱۳۷۶) .

با توجه به اینکه خانواده رکن اصلی هر جامعه ای را تشکیل میدهد و مشکلات مربوط به خانواده میتواند تأثیرات اساسی در آن جامعه ایجاد کند. هرگونه تحقیق در این زمینه میتواند نتایج با ارزشی را برای مسئولین و دست اندرکاران جامعه در راستای پیشگیری و حل مسایل جامعه از جمله فساد ، بزهکاری و غیره داشته باشد. اگر در جامعه ای آمار طلاق ناچیز باشد الزاماً به معنای ازدواج های موفق و سازگاری زناشویی نیست. بسیاری از زوج ها در خانواده ای زندگی می کنند که طلاق روانی در آن حکمفرماست. بدین معنا که هیچ گونه رابطه عاطفی و جسمانی بین زن و شوهر وجود ندارد و زندگی به صورت اجباری و با حداقل تعامل به پیش می رود. به همین جهت ضروری

---

^۱ - marital satisfaction

است با دیدگاهی آسیب‌شناسانه به علل درون فردی ناسازگاری‌های زناشویی و عدم موفقیت در ازدواج‌ها پرداخته و نقش آموزش خانواده در سازگاری و رضایت زناشویی مورد بررسی قرار گیرد، چرا که عدم وجود جو سالم در خانواده از موانع اصلی انتقال آداب، رسوم، فرهنگ و ارزش‌های مثبت جامعه به نسل‌های بعدی است. (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۷۶)

بحث در این پژوهش، روی تاثیر آموزش خانواده بر رضایت مندی زناشویی والدین تمرکز کرده تا شاید بتوان بعد از ازدواج ویژگی‌های زوجین را شناسایی و در مشاوره‌های مربوط به ازدواج در پیشگیری از طلاق و مشکلات و اختلافات زناشویی و یا حتی در مشاوره‌های زناشویی با تاکید بر تغییر این خصلت‌ها به تداوم زندگی خانوادگی کمک بسزایی کرده باشیم.

در این پژوهش محقق با این مساله روبروست که آیا آموزش خانواده به شیوه شناختی - رفتاری^۱ تاثیری در رضایت زناشویی افراد دارد؟ بنابراین محقق سعی دارد تا تاثیر آموزش خانواده به شیوه شناختی - رفتاری بر رضایت مندی زناشویی والدین را بررسی کند و در صورت تائید آن، با توجه به پیشینه تحقیق، استفاده کاربردی آن را برای آموزش والدین چه در مدارس و چه در محافل علمی مطرح سازد.

۱-۳- اهمیت و ضرورت مساله

خانواده مهمترین نهاد اجتماعی است که ناشی از پیوند زناشویی زن و مرد است و در آن اعضای خانواده که شامل زوجین و فرزندان و گاهی هم اجداد و نوه هاست، بر اساس همزیستی مسالمت آمیز، تفاهم، مشارکت و تعاون زندگی می‌کنند. خانواده معمولاً واحدی کوچک، متشکل از دو یا سه نفر است. ولی از نظر اهمیت، آن را از مهمترین نهادهای اجتماعی و نخستین منبع سازگاری و پرورش نسل و عالیترین سرچشمه خوشبختی و غنی‌ترین منبع عاطفه دانسته اند

(ثنایی، ۱۳۷۸)

¹ - training , cognitive – behavioral

به طور کلی هدف و انتظار از کلاسهای آموزشی^۱ آن است که تغییرات مطلوبی در نظام اعتقادی فرد بوجود آورد و متعاقب آن فرد رفتارهای مطلوبی از خود بروز دهد و به نحوه مناسبی عاطفه به خرج دهد. پس از خاتمه آموزش انتظار می رود که فرد عقاید غیر منطقی و غیر عقلانی خود را رها کند و به سوی تفکر منطقی و عقلانی زوی آورد. انتظار می رود که فرد بسیاری از تاکیدهایش را که در روند اندیشه و رفتار و انتظار از خود و دیگران بر اساس اجبار، الزام و وظیفه توجیه می کند، رها کند و نسبت به امور نگرشی طبیعی کسب کند. علت هر گونه ناراحتی کژ خویی و بد رفتاری را از محیط دیگران بگیرد و به شیوه ی تفکر و نگرش خود منسوب کند و متعاقباً مسئولیت تغییر آن را خودش بر عهده بگیرد. از هر گونه تلقین به نفس و اعمال و افکار مخرب و ناقض نفس بپرهیزد و تفکر سازنده تر و منطقی تر داشته باشد این موضوع را دقیقاً بپذیرد که ذاتاً تمایل دارد که به شیوه ای عقلانی و یا غیر عقلانی عمل کند و انتخاب هر یک از این دو به دست خود اوست. از مطلق گرایی به کمال جویی غیر منطقی بپرهیزد و بیشتر به خود بر اساس آنچه که هست به خواسته های منطقی اش ارزش بدهد، نه بر اساسی نحوه عملش با آرمانهای بی پایه اش. فلسفه غیر عقلانی و غیر منطقی خود را نسبت به زندگی تغییر دهد و به جای آن یک فلسفه محکم منطقی بنشاند. که در آن عقل و منطق صریح و صحیح بر عواطف و اعمال او حاکم باشد. یک معلم صالح برای خود باشد و در عین حال که به روابط اجتماعی و فرهنگ جامعه ارج می نهد از غلو در آن بپرهیزد و خود را قربانی آن نکند. و پاره ای از اسطوره ها و تصورات واهی را دور بریزد. بداند که خود ید طولایی در اعتماد به نفس و قدرت تحمل ناملایمات را بدست آورد و خود را به سادگی قربانی هر خیر و شری نکند بلکه عقل سلیم و استدلال صحیح و منطقی را در اعمال و رفتار خود بکار گیرد (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۷۶).

بنابراین با توجه به نقش غیر قابل انکار آموزش خانواده و تاثیر آن بر میزان رضایتمندی زناشویی و کارکردهای رفتاری زن و مرد، و همچنین با توجه به اینکه این موضوع، یکی از

¹ - educational classes

موضوعاتی است که بیشتر مد نظر روان شناسان و پژوهشگران و نظریه پردازان روابط زناشویی در زندگی زناشویی بوده است ، لذا آموزش خانواده از عوامل تاثیر گذاری است که بر رضایت مندی زناشویی در بین همسران تاثیر داشته و همیشه توسط دست اندرکارن مورد تأیید واقع شده است . می توان از نتایج این گونه تحقیقات در زندگی کاربردی و عملی خانواده استفاده کرد ، و اجرای چنین پژوهشی می تواند از جهت مقایسه نتایج بین فرهنگی نیز مفید و موثر باشد . امید است این پژوهش در امر ایجاد رابطه زناشویی رضایت بخش ، مفید و ضروری باشد .

۱-۴- اهداف تحقیق

۱-۴-۱- هدف کلی :

بررسی اثر بخشی آموزش خانواده به شیوه شناختی- رفتاری بر رضایتمندی زناشویی والدین

دانش آموزان دختر مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شهر شیراز در سال تحصیلی ۸۸-۸۷

۱-۴-۲- هدف جزئی :

- تعیین اثر بخشی کلاسهای آموزش خانواده به شیوه شناختی رفتاری بر رضایتمندی زناشویی

- تعیین اثر بخشی کلاسهای آموزش خانواده به شیوه شناختی رفتاری در بین زنان و مردان

- تعیین رضایتمندی زناشویی در بین زنان و مردان

۱-۵- فرضیه های تحقیق

فرضیه ۱: آموزش خانواده به شیوه شناختی رفتاری بر رضایتمندی زناشویی تاثیر معنادار دارد.

فرضیه ۲: تاثیر کلاس های آموزش خانواده به شیوه شناختی رفتاری در بین زنان و مردان تفاوت

معناداری دارد.

فرضیه ۳: رضایتمندی زناشویی در بین زنان و مردان تفاوت وجود دارد.

۱-۶- تعاریف عملیاتی و مفهومی متغیرها

۱-۶-۱- تعاریف مفهومی متغیرها

- ۱- رضایت‌مندی زناشویی: احساسات عینی از خشنودی، رضایت و لذت تجربه شده توسط زن یا مرد موقعی که تمام جنبه‌های ازدواجشان را در نظر می‌گیرند (سلیمانیان، ۱۳۷۶).
- ۲- خانواده درمانی شناختی- رفتاری: برگزاری کلاسهای آموزش خانواده، تغییر برنامه ریزی شده ای است که هدف از آن نزدیک کردن روشهای آموزشی به زن و مرد و در نهایت تغییر در رفتارهای آنان می باشد.

۱-۶-۲- تعاریف عملیاتی

- ۱- رضایت‌مندی زناشویی: منظور از رضایت‌مندی زناشویی در تحقیق حاضر، نمره ایست که آزمودنی از پرسشنامه ۴۷ سوالی رضایت زناشویی انریچ^۱ کسب می کند که حداقل نمره ی فرد ۴۷ و حداکثر ۲۳۵ می باشد.
  - ۲- خانواده درمانی شناختی- رفتاری: در خانواده درمانی مبتنی بر رویکرد شناختی- رفتاری بسیاری از راهبردهای شناختی- رفتاری به کار برده می شوند و اساساً بر دو مورد تاکید می گردد:
    - ۱- تبیین انتظارات اعضای خانواده از یکدیگر و چگونگی تاثیر آنها بر تعامل بین اعضای خانواده
    - ۲- بهره گیری از روش هایی که موجب افزایش توانایی های افراد خانواده برای انطباق با بحران ها، تغییرات و وقایع غیر منتظره می شود.
- در پژوهش حاضر خانواده درمانی شناختی- رفتاری با استفاده از آموزش فنونی نظیر مهارتهای برقراری ارتباط، حل مسئله، مقابله کارآمد، تنش زدایی، مثبت نگری و بازسازی شناختی به افراد خانواده در ۵ جلسه خانواده درمانی توسط محقق صورت گرفته است.

^۱ - Enrich

فصل دوم

پیشینه تحقیق